

Befejeződtek Gafencu római megbeszélései

Körutjának utolsó állomása: Belgrád

Róma, május 1. Gafencu román külügyminiszter vasárnap délután Párisból az olasz fővárosba érkezett. A pályaudvaron Ciano gróf olasz külügyminiszter fogadta Gafencut, első útja a Kvirinálba vezetett, ahol feliratkozott a királyi ház látogatóinak jegyzékére. Délután megkezdődött az első tanácskozás Gafencu és Ciano gróf között. A 6 órakor kezdődő tanácskozás másfélóráig tartott. Este Ciano gróf a Villa Madamban vacsorát adott a román külügyminiszter és felesége tiszteletére.

Gafencu hétfőn Viktor Emanuel király és császárnál jelent meg kihallgatáson, utána a Venezia-palotába ment, ahol Mussolini Ciano gróf külügyminiszter jelenlétében fogadta.

A megbeszélések végén a következő hivatalos jelentést adták ki:

— A Duce délből 12 órakor Ciano gróf külügyminiszter jelenlétében fogadta Gafencu román külügyminisztert, akivel *hosszas szíves megbeszélést* folytatott.

Kedden reggel a román külügyminiszter és felesége XII. Pius pápánál jelennek meg kihallgatáson és előreláthatólag szerdán hagyják el az olasz fővárost. Hír szerint Gafencu nem megy egyenesen Bukarestre, hanem útját Belgrádban is megszakítja. Az olasz lapok részletesen beszámolnak a román külügyminiszter látogatásának külsőségeiről, de a látogatáshoz nem fűznek kommentárokat.

Erdélynek szentelte

vasárnapi fölölvásó ülését a Dugonics-Társaság

(A Délmagyarország munkatársától). A történelmi események sodrában ma minden magyar szívvel-lélekkel s talán még fokozottabb érdeklődéssel, szeretettel és aggodalomteli várakozással fordul Erdély felé, mint az elmúlt husz esztendő bármelyik időszakában. Ezt a fokozott figyelmet és szeretetet akarta kifejezésre juttatni a szegedi Dugonics-Társaság, amikor vasárnapi ülését Erdélynek szentelte.

Vasárnap délután 5 órakor a városháza közgyűlési termében Sik Sándor egyetemi tanár, a Dugonics-Társaság alelnöke nyitotta meg az ünnepi ülést. Az elnöki megnyitó hanguloyozta azt a fölfokozott érdeklődést és szeretetet, amellyel ma minden magyar Erdély felé tekint.

— Ebben a hangulatban — mondotta — a mai ünnepi gyűlés előtt fölvetődik bennem az a gondolat, mit jelent Erdély ma?

Ezután kifejtette, hogy csupán a máról beszél s nem akarja Erdély múltját idézni, sem történelmi, sem irodalmi szempontból, mert akkor nemhogy rövid elnöki megnyitóban, de egész délutánt betöltő előadásban sem férne el mindaz, amit mondani kellene.

— Erdély ma bennünket elsősorban írói szempontból érdekel — folytatta az alelnök — s néhány elejtett utjelző-szóval, cím-szóval akarjuk csak meghatározni, hogy mire gondolunk, amikor kiejtjük ma ezt a kedves szót: Erdély.

Sik Sándor ezután évszázados tanut idézett: Kisfaludy Sándort s fölölvásott néhány oldalt a nagy költő önéletrajzából, amelynek minden mondata szinte megrázóan, megdöbbentően

mai, időszerű, fájdalmas valóság. A borulató erdélyi helyzetkép után megkapóan csendűt ki az évszázados tanuságtétel szimbolikus eskümintája: Kisfaludy Sándor Kolozsvárott elhatározta, hogy ő, a szegény nemesifju akár mint katona, akár mint egyszerű polgár a magyar nyelv fejlesztéséért, életbentartásáért harcol: „Magyarul fogok írni és csak szívekhez szólni!“. Ez a feladat várt az utolsó husz esztendőben az erdélyi magyar írókra, költőkre s hogy ők milyen megszállott követői voltak Kisfaludy Sándornak a trianoni Erdély földjén, arról akart tanubizonyosságot tenni a Dugonics-Társaság előadói ülése keretében.

Az elnöki megnyitó zárószavai kidomborították az élénk és folytonos kapcsolatot Erdély és az anyaország irodalmi téerein s különösen Szeged város kapcsolatait emelték ki, amelyek fönnállottak már a trianoni összeomlás előtt is. Kifejtette, hogy Szeged nagy fiai nem egyszer találtak ihletet Erdélyben és utalt arra, hogy Dugonics Andrásban is Erdély ébresztette föl a hivatottság gyágyát. Megemlítette viszont az erdélyi Szent-Györgyi Albertet, aki Szegednek hozott világraszóló dicsőséget, végül méltatta a vasárnap Szegeden tartózkodott, erdélyi származásu nagy író: Szabó Dezsőt, aki Szegeden írta meg egyik legnagyobb regényének legszebb fejezetét.

Az első előadás keretében György Dénes budapesti vendég-előadó Aprily Lajos és Reményik Sándor, a két legmarkánsabb erdélyi költő verseiből szavalt el néhányat. Bevezetőben elmondotta, hogy Aprily Lajos személyes megjelenését tervezték, de akadályoztatása folytán a költő helyett ő adja elő Aprily legszebb verseit. Majd röviden méltatta Aprily (Jékely) Lajos irodalmi munkásságát és értékét abban jelölte meg, hogy a költői műgondosságban neki sikerült legjobban megközelítenie Arany Jánost, valamint abban, hogy minden verse ma is, amikor már gimnáziumi tanár Budapesten, Erdélyről szól, erdélyi gondolatot, erdélyi fájdalmat szólaltat meg.

A megjelent nagyszámú közönség lelkes tapsvihara kísérte Aprily Lajos költeményeinek előadását. Az erdélyi gondolat születéséről szóló „Tetőn“ című megkapóan szép költeményt, majd az „Irisoarai Szarvas“ gyönyörű allegóriája, a szülőföldjére való vágyódás megható hangulatai: „A láthatatlan irás“ és a „Röng a Tiszán“ egyformán nagy hatást keltettek.

Az előadó ezután Reményik Sándor méltatására tért át s azzal a megrázó „tanuvallomással“ mutatta be a legerdélyibb erdélyi költő megnyilatkozását, amely talán az egyetlen magyar költszet egyik legkimagaslóbb alkotása: „Petrovics itélj!“ György Dénes kifejtette, hogy abba a céltudatos elrománosító háborúba, ami a Székely-

Elsőrendű kárpitos munkák

137

Szedresinél

Szent Mihály-u. 1. Fodor-u. sarok. Telefon 15-56.

földön Jorga Miklós buzdítására folyik, Reményik Sándor költői zsenijének közvetítésével beleszólt egy nagy ítélőbíró: Petőfi Sándor, akinek példája bebizonyította, hogy nem a név, nem a faj, nem a származás, nem a vércsoport egyformasága, hanem a lélek mutatja meg, melyik nemzethez tartozik valaki, a szellem itél afölött, hogy ki a magyar, hiszen: „A vér az semmi, a lélek minden!“ — mondja a nagy erdélyi költő. A vers hatásos előadását a megjelentek lelkesen megtapsolták. Reményik Sándor „Ahogy lehet!“ című versével fejezte be György Dénes előadását.

Az ünnepi gyűlés másik előadója Kovács József „Erdélyország — Magyarország“ címen igen értékes és nagyvonalu előadást tartott. Bevezetőben elmondotta, hogy az utóbbi időben sokat találkoztunk a transzszilvánizmus gondolatával.

— A mai transzszilvánizmust — mondotta — politikai összeomlás előzte meg. Gyökere azonban nem a huszéves politikai jelenben, hanem az ezeréves múltban van.

Utalt ezután az erdélyi medence földrajzi és természeti adottságaira, amelyek ugyszólván már a geológiai ősidőkben elkülönítették Erdélyt. Megemlítette Roska Márton erdélyi tudós érdekes és nagyjelentőségű megállapításait a kétféle befolyásról, amely Erdélyben már kezdettől fogva érvényre jutott: a tiszai kultúra és a balkáni eredetű hatás birkózásáról. Ennek a kétféle befolyásnak eredményei Erdélyben a két kereszténység: a nyugatrómai és a bizánci eredetű, keleti térhódítása.

— Erdély mindig összekötő terület volt Nyugat és Délkelet között — mondotta és kifejtette, hogy kulturális és antropológiai okok játszanak közre abban, hogy Erdély ma is gordiusi csomót jelent s az erdélyi kérdés ugynevezett „nehéz dió“. Az előadó beszélt még a történelemhamisításokról, a hirheft „dákó-román“ eredet és a székelyek román eredetének ál-tudományos elméleteiről, majd nagyszerű történelmi képet vázolt Erdély önállóságának különböző korszakairól és kidomborította azt, hogy Erdély a német befolyás elől menekült minden időben a kierőszakolt önállóságához. Végül Boeska fejedelem „végrendelével“ fejezte be előadását, amely arra buzdítja az erdélyieket, hogy ha Magyarország mentesül a német befolyás alól, akkor gondolkodás nélkül csatlakozzanak hozzá.

Sik Sándor megköszönte a nagyszabásu és értékes előadást, majd György Dénes elszavalt még néhány gyönyörű, erdélyi költeményt: Szombati-Szabó István legszebb költeményét, a „Lavinák éneké“-t és Bartalis János elragadóan szép szabadverselésű költeményét: „De különben csend van“.

Az ülés Sik Sándor zárószavaival ért véget.

75 százalékkal emelkedik a magyar-lengyel áruforgalom

Varsó, május 1. Mint a lapok jelentik, szombaton véget értek a lengyel-magyar kereskedelmi tárgyalások, amelyek az árucserforgalom 75%-os emelkedését fogják előidézni.

SZECHENYI MOZI

MA PREMIER!

Keddtől 5, 7, 9.

SACHA GUITRY új francia komédiája

A szerelem gyöngyei

A főszerepekben a francia vigjáték legkiválóbb művészei: Sacha GUITRY, Cecil SOREL, Ermate ZACCONI, Jaqueline DELUBAC.

8 millió frankos francia mesterfilm

Belvárosi-mozi

Kedden is! 5, 7/8 és 9/10

Óriási átütő siker

SZERELMESEK

a leggyönyörűbb színes operett

JEANETTE Mc. DONALD és EDDY NELSON

a csodálatos énekművészek ragyogó filmje.

KORZÓ MOZI

Ma utoljára 5, 7, 9

Hét tenger kikötője

Marcel Pagnol drámája.

A főszerepekben:

WALLACE BERRY, FRANK MORGAN és Margaret O'SUUVLIVAN.